

Wszĕtczĕ nasze lĕdzcze farwĕ

TÓMK FÓPKA

Pòdobno chłopi widzą trzĕ farwĕ. Jedna z nich je leno fĕjnò. Resztã... wĕcynò cenzura.

Bez farwów nie dò sã zĕc. Jakùz ceszĕc sã sniegã bez jegò bieli? Jak zòrotnò je tròwa bez swi zelonoscĕ? Biskùp bez pùrpùrĕ? Kò to sã prosto nie dò! A nie wiedzec czemù, czòrno-biòli òbròz nie je farwny. A to tĕż sã farwĕ...

Nòwiãcy farwów je w tãdze. Ksãdz Sĕchta w swim słowòrzu pòdòwò, że człowiek zmiĕniò sã jak tãga: *czej òn je zdrów, to òn je czerwòny jak rusk, czej je chòri, tej òn je lilewi, czej òn mò strach, tej òn staje sã bladi jak krĕda, jak scana, a czej òn je zli, tej òn zelenieje; a czej òn mò ju ùmrzĕc, tej òn zòlknie jak wòsk.*

Wiãcy chłopów jak białk je daltonistoma. Znaczi, że kòlorów nie rozpòznòwò. Jedze taczì autołã i nie wiĕ, czĕ je zòłti, czerwiony czĕ ju zelony wid i... bùm! I ju wiĕ...

Normalno człowiek rozròzniwò 256 farwów, a w całoscĕ na swiece – wicy jak 16 mĕliónow! Gòdajã, że to je tak, jak z kùcharzenim i szĕcym. Pròwdac, bialezczci lepi z warzenim i z jigłã so radzã, ale to chłopi sã w tim mĕstrama. Tak tej malòrze mùszã znac 1688 farwów, a infòrmaticĕ bòdój jaz 16 777 216!

A jak baro wòznĕ je rozròzniwaniĕ farwów? Chòcle włòsów. Prostĕ, nieskazòne jaczim doktoratã chłopiszczce pòtrafi rozeznac, czĕ jegò białka mò szĕmlatĕ, lĕsĕ czĕ czòrnĕ włòsĕ. Gòrzi je ze zmerkanim, że cos sã ji na głowie zmienia. Kòl cĕzy białczì to je wiedno lepi widzec.

A tak kãsk pòwòzni. Czĕ farwĕ majã jaczĕ głãbszĕ znaczeniĕ? Ūczali gòdajã, że jo. Że czòrny niĕ wiedno òznòczò żalòbã, a biòti – niedowinnosc. Że znajãcĕ mòwã farwów, pòtrafimĕ lepi sprzedac. Siebie abò cos.

Przĕdnyma farwama w biznesu sã szarò/strzĕbrznò, czòrnò a biòłò. Strzĕbrznò òznòczò pòrzãdnosc, i wszĕtczĕ jinĕ farwĕ z niã strojã. Czòrnò farwa to mòc, rzãdzeniĕ, mądrosć a pòwòga. Nie je dobrze, czej ji je za wiele. Biòłò je czĕstò, niedowinnò i bezpiecnò. Tamsam rzeszi sã z zòłã, np. w Japòni. Mòdrò to wĕtrwałosc, wiĕrnĕ przĕstojeniĕ. Wikszosc lĕdzy jã lubi. Ūspòkòjiwò. Zelonò to roscieniĕ,

płòdnosc. Tĕż ùspòkòjiwò. Cemnozelonò je chłopskã farwã, òznòczò bògactwò, dĕtczi. Czerwònò nòbarzi przĕcygò òkò i pòdskòcò. Ga je ji za wiele, człowiek robi sã nerwĕs. Czerwionò parlãczì sã ze swiãtama i z dòwanim kòmus czegòs. Zòłti je farwã słuńca, redotĕ, dobrĕch wspominków. Wiele

zòłtĕgò dòwò pòczĕcĕ szczescò. Razã z òranżowã (apfelzynowã) ròczy do jedzeniò. Rozewò ùspòkòjiwò. Apfelzynowò to cepłò, jinosc pòmiedzĕ codniowã szaroscã a zabawã. Bruny je pewny, sztabilny. Parlãczì sã ze zemiã a tim, co z nòtĕrĕ. Zòłtò je symbolã bògactwa i lepszych czasów. Nòlepi ji klĕdĕje czòrnò abò biòłò.

Co radzã doktorzĕ? Na zmãczonã głowã nòlepi robiã zòłtò a rozewò. Na zgniłosc, òglowĕ zmãczeniĕ – òranżowò. Cobĕ zezmiarcĕc – mòdrò. Zelonò za to na zajiscieniĕ, nadcĕsnieniĕ a nerwòwòsc. Mòdrò je na bòlãcã gòrdzel a òbniżeniĕ cepłoscĕ cała. Lilewò lĕczy ùszĕ, òczĕ a nos. Rozewò pòmòże tĕż w samotnoscĕ. Zòłtò je na cĕkrowã chòrobã a bòleniĕ głowĕ. Apfelzynowò lĕczy skòrã. Czerwionò je na krzĕł, gripĕ a rzĕpĕ. Zòłtò pòmògò w ùczbie.

A tòblĕca farwów do zĕcò brĕkòwnĕch pòdlug Tòmka Fòpczi wĕzdrzi tak: biòłò – platinowò – sniegòwò – strzĕbrznò – mlĕcznò – mącznò – biòłò jak dzień – sĕwò – kãsk czòrniĕszò – jĕsz wcyg biòłò – jakbĕ pòpiołã wĕczapònò – kawa z mlĕkã – brunò – jak snieg kòle kùzni – szòkòladowò – cemno jak droga na ròrotĕ – czĕsto czòrnò – wãglowò – czòrnò jak pik – całowò – zòłtò – wòskòwò – słuńcowò – zòłtò – jajowò – kanarkòwò – cytrónowò – zòłdzòwò – bladò – jak w mòji kãpnice – apfelzynowò – zelonò – bұлwòwò – lasowò – stòro-sztòlowò – zòzdroscowò – mòdrò – wĕsziwòwò-mòrskò, wĕsziwòwò-jezòrnò, wĕsziwòwò-błotkòwò – niebòwò – òłòwòwò – piãkno-òczowò – jasno- i cemnomòdrò – lilewò – rozewò – czerwònò – rekòwò – krewawò – biskùpòwò – letkò-gãbno-wstĕdlĕwò – pierszo-majewò-fanowò – wiszniowò – tomatowò – jagòdowò – straszno czerwònò – rostowò.

A nad tim wszĕtczim je jĕsz jedna farwa. Czòrno-zòłtò. Kaszĕbskò.

Normalno człowiek
rozròzniwò
256 farwów,
a w całoscĕ na swiece
– wicy jak
16 mĕliónow!